

učiteljice Helene Jermanove (Gorjansko) glede sestave podrobnega učnega načrta za pisanje, glede okrajne učiteljske knjižnice, glede nabave poštnih tiskovin, kakor glede premembe podrobnega učnega načrta v ročnih delih ter se bo potrebno svojedobno odredilo.

Končno še nekaj. Že več let je tega, da sta izdajali šol. vodstvi v Sežani in Komnu tiskano letno šolsko poročilo. C. kr. okrajni šolski svet je pa to izdajanje ustavil in določil, da že nekaj let sem tiska on (c. kr. okr. šol. svet) letna poročila o stanju ljudskega šolstva v našem okraju. Za to letno poročilo spisujejo učitelji in učiteljice aktualne članke o domači in šolski vzgoji in sredstvih v povzdigo šolstva v okraju sploh.

Naj omenim le nekaj spisov: „Slovnica“ in „Spisje“, (spisal Ivan Bano, učitelj v Divači); „Snage in redn uči se, o mladina,“ (spisal Ivan Grahli, nadučitelj v Štanjelu); „Pridnost in varčnost — podlaga blaginji, lenoba — podlaga razpadu iste“, (spisal Anton Macarol, nadučitelj v Gorjanskem); „Šolske postave“, (spisal Anton Leban, nadučitelj v Komnu); „Telovadba v ljudski šoli,“ (spisal Anton Leban, nadučitelj v Komnu); „Stoletnica avstrijske cesarske pesmi“, (spisal Anton Leban, nadučitelj v Komnu); „Šolski vrt“, (spisal Anton Leban, nadučitelj v Komnu); „Vzgoja patrijotizma v ljudski šoli in kako bi šolska mladež slavila 50letnico vladanja Njeg. Velič. cesarja“. (Spisal J. Ravbar, nadučitelj v Igoviku); „Nekaj besedi staršem o vzgoji otrok“, (spisal Iv. Justin, učitelj v Komnu); „Petdesetletnica Njeg. Veličanstva [1848—1898], (spisal Anton Leban, nadučitelj v Komnu); „Lastnosti in vedenje učitelja med narodom,“ (spisal † Anton Koršič, učitelj v Štjaku); „Praktični poskusi z magnetom v ljudski šoli“, (spisal Anton Leban, nadučitelj v Komnu).

Da se to šolsko poročilo povzdigne na čim višjo stopnjo in da pokaže svetu, da se vse učiteljstvo našega okraja zares tudi briga za povzdigo ljudskega šolstva v okraju, vabi c. kr. okrajni šolski svet vse p. t. učiteljstvo, da vsako leto do konca maja dpošlje primerne lepo spisane članke, ki se bodo obelodanili v šolskem poročilu, ako bodo tega vredni.

V okrajni učiteljski konferenciji dne 2. julija je gosp. Anton Leban stavil tudi predlog, naj se vsako leto ponatimne v šolskem poročilu najboljši učiteljski referat, ki je bil spisan za konferencijo. Učiteljstvo je ta predlog sprejelo. Pričakovati je tedaj od učiteljstva našega okraja, da zastavi pero v blagor vsestranskega napredka dece, naroda in šole.

Doznali smo, da je tudi c. kr. okrajni šolski svet goriski (za goriški okraj) sklenil izdajati vsako leto enako šolsko poročilo.

Tedaj naprej v duhu časa!

Koroško.

Slovenščina na učiteljišču v Celovcu. Pomožnim učiteljem za slovenski jezik na učiteljišču v Celovcu je imenovan upokojeni učitelj M. Artnak, ki pa še menda sam ne zna pravilne slovenščine. — Učitelj za slovenščino ima namreč drugod opravilo kot šolski nadzornik.

To so šolske razmere na Koroškem! Tako postopa z nami učna uprava v dobi, ko moramo vsak drugi dan poslušati v državnem zboru najlepše govore o enaki ljubezni vlade do vseh narodnosti, ko moramo poslušati, kako hoče z vso brigo skrbeti za kulturne potrebe vseh narodov! Na vsem

je videti tisti sistem, po katerem se že a priori onemogoča vsak uspeh pouka v našem jeziku, ki je menda vendar tudi — kulturna potreba.

Kje naj jemljejo učenci veselje do učenja, ako učitelj sam nič ne zna?!

Od gospoda Koerberja ni daleč do gospoda Hartla in — narobe. Slovenski poslanci pa naj le prav pridno upoštevajo — državne potrebe!

Praga.

Plače češkega učiteljstva. Po mnogem prizadevanju češkega naprednega učiteljstva in s podporo temu učiteljstvu prijaznih dež. in drž. poslancev so končno vendar urejene njegove plače. Od 1. prosinca t. l. prejemale namreč:

provizorični učitelji	900 K
učitelji na ljudskih šolah II. razreda	1200 "
" " " " I. razreda	1600 "
" meščanskih šol	2000 "
veroučitelji ljudskih šol	1600 "
" meščanskih šol	2000 "
šestero kvinkvenij na ljud. šolah à	200 "
" " " mešč. šolah à	250 "
funkeijske doklade nadučiteljev znašajo, in sieer:	
na šolah z dvema razredoma	200 K
" " s tremi razredi	250 "
" " s štirimi razredi	300 "
" " z več razredi	400 "
funkeijske doklade ravnateljev meščanskih šol znašajo:	
do pet razredov	400 "
od šest razredov naprej	500 "
učiteljice ročnih del dobivajo	900 "
za stanovanje učiteljev na kmetih	200—400 "
" " " v mestih	600—800 "

Draginske doklade smejo znašati največ 20% in penzije največ 80% temeljne plače. Službena doba je tudi sedaj določena na 40 let. Posebne vrednosti pa je določba, da stopi vsak učitelj po desetletnem službovanju v I. razred, naj že prebiva kjersibodi. Kakor pričajo češki šolski listi, je češko učiteljstvo za sedaj zadovoljno s to uredbo svojih plač.

Književnost in umetnost.

„Zvonček“, list s podobami za slovensko mladino, ima v drugi številki lo-le vlezabavno vsebino: Škrateljček Sen. A. Rapè. Pesem. — Rojenice. Fr. Žgur. Legenda. — V mraku. N. Pretko. Pesem. — Cirilka. Solovej. Povest s podobo. — Ludoviček se je bril. L. Černeje. Povest. — Dedščina. Solovej. Povest. — Kurent. Fr. Žgur. Pesem. — Krivčeva izpoved. A. Rapè. Povest. — Abecedarji in abecedarice. Podoba. — Večer pri Svetnikovih. I. Danič. Povest. — Dobro jutro! Igor. Pesem s podobo. — Tinče ptičji lovec. Fr. Rojce. Povest. — Pouk in zabava. Da mi biti je drevo . . . Pesem s klavirjem. — Besedna naloga in novice. Mladi risar in slikar. Uganka. Rešitev. — Vsem šolskim vodstvom in prijateljem mladine priporočamo „Zvonček“ kar najtopleje. Upravništvo sprejema še vedno nove naročnike. Samo da bi jih bilo mnogo!

Balade in romance. Napisal A. Aškerc. Drugi, pregledani natisk. V Ljubljani. Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1903. Str. 156. Cena: 2 K, elegantno vezana knjiga 4 K. — Prvak slovenskih epikov — edini svoje vrste v Slovincih — pogumni bojevnik za svobodo, resnico in pravico,

vedno ustvarjajoči Aškerc, je izdal svoje divne „Balade in romance“ v drugem natisku, kar je pri nas senzacionalen pojav. Našim čitateljem ni Aškerc tuja osebnost. Saj ni nemara malokomu njegova ognjevitost, brezobzirna, za osvobodjenje tlačnega in izčrpanega človeštva bojujoča se muza toliko simpatična nego baš tlačnemu, trpečemu in izčrpanemu učiteljstvu. V svojih „Baladah in romancah“ govori Aškerc s krepkim poudarkom, moški in somorodno. Že pred leti, ko so zagledale njegove „Balade in romance“ prvič beli dan, so zbudile na eni strani veliko navdušenje in občudovanje, na drugi strani pa odločen odpor, sovraštvo in — preganjanje. Vse to se bo brez dvoma ponovilo tudi sedaj. Mi smo seveda (in to iz globokega prepričanja) med tistimi, ki dajejo glasno hvalo Aškercem poezijam, zakaj ob njih uživanju nam raste pogum v boju za svoje pravice, a usoda stvarnika teh poezij nam je sijajno dokazilo, kako bode resnica v oči, kako jo izkušajo zatreti z nasiljem in s tepanjem poštenosti in pravičnosti. Kogar ne morejo razvneti Aškercove „Balade in romance“, je človek brez blažjega čustva, nasilnik in tiran. Svojim čitateljem jih priporočamo najtopleje. Preverjeni smo, da jih bodo podžgale in navdušile in jim dale mladih in čvrstih moči. In teh nam je treba čim dalje več in čim dalje bolj, zakaj tudi nam se je treba bojevati za — „staro pravdo“!

Družba sv. Cirila in Metoda je ravnokar izdala v samozaložbi „Vestnik“, ki poroča o rednih velikih skupščinah, vršivših se l. 1898. v Ribnici, l. 1899. na Vrhniki, leta 1900. v Radovljici in l. 1901. v Mariboru. Ker prinaša „Vestnik“ razen teh poročil še mnogo drugih podatkov o podružnicah na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem, o njihovem delovanju in nedelovanju, potem o društvenih zavodih v vseh krajih, kjer prebivajo Slovenci, o društvenem gospodarstvu sploh itd., je pričakovati, da se bo „Vestnika“ vsak pravi rodoljub razveselil ter da bo dobrodošel slehrni narodni hiši. S to publikacijo upa družbeno vodstvo, da je čestokrat izražen željam svojih družabnikov po možnosti ustreglo. Obenem se je dotikal „Knjižnice družbe sv. Cirila in Metoda“ 14. zvezek, ki prinaša nabožne in slovstvene liste, ki jih je v prid družbe zbral trnovski župnik Ivan Vrhovnik. Ker so le-tu zbrani životopisi nekaterih starejših slovenskih pisateljev, ki utegnejo marsikaterega zanimati, se družba po pravici nadeja, da je tudi s to knjižico ustregla slovenskemu občinstvu. Cena 80 h. Izšla je tudi pripovedna pesem „Tarbula“, devica mučenica, speval Janez Bilc. Ta epska pesem se tudi prodaja v prid podpore nepotrebnim šolski družbi. Cena 80 h. Končno je še izšla črtica pokojne pisateljice Lujize Pesjakove: „Smrt pravičnega“. To je namreč pismo, ki ga je pisala soproga Poncija Pilata, Klavdija Prokula, svoji prijateljici Fulviji Resili v času, ko je bil ujen mož cesarski rimski namestnik v Jeruzalemu, in ko se je zemsko bivanje Zveličarjevo bližalo koncu. Cena 20 h. Te tri knjižice z „Vestnikom“ vred se pošiljajo raznim društvom in posameznim rodoljubom, in družbeno vodstvo se nadeja, da bodo za obstoj in napredek našega ljudstva vneti prejemniki knjig z ozirom na neugodno gmotno stanje šolske družbe radi izpolnili priložene čeke poštne hranilnice s skupnim zneskom ene krone, ali pa po množnosti tudi z večjim zneskom. Ciril-Metodova družba potrebuje mnogo denarja, ako hoče svojo težavno nalogo uspešno vršiti, in v ta namen pričakuje družbeno vodstvo, da tudi slovensko občinstvo vseh slojev v polni meri stori svojo narodno dolžnost.

Vestnik.

Učiteljski konvikt. G. Fran Klinar, umir. učitelj v Ljubljani, 3 K.

Osebnosti. S 1. januarjem t. l. so bili pomaknjeni na Kranjskem v višje plačilne razrede, in sicer: v I. razred: Tomšič Štefan v Ribnici, Dular Fr. v Valtji vasi, Konecchegg Friderika v Ljubljani, Pin Val. v Predoslju, Razingger Ant. v Ljubljani, Borovsky Marija v Trziču,

Kalinger Ferd. v Toplicah, Šetina Fr. v Črnomlju, Šarec Hedvika v Moravčah, Burnik Val. v Metliki in Marn Jakob na Viču; v II. razred: Perne And. v Šturjah, Gerkmann Emilija v Mengšu, Spetzler Gustav v Trebnjem, Wresitz Ivan na Ribnem, Skala Anton v Vipavi, Jelenc Štef. v Dvoru, Keceelj Alojzij v Ljubljani, Drol Katarina v Zaspju, Tramte Ign. v Kamniku, Benedik Karel na Brezovici, Pipan Iv. na Trati, Bregant Mihael v Št. Vidu pri Vipavi, Kalan Ivan v Ovsišah, Arselin Avgust v Prečni, Schmidinger Ana v Krškem, Petrovec Tom. v Polh. gradu, Stepischnegg Franciška v Mengšu; v III. razred: Potrebin Leop. v Radečah, Maurin Fran v Planini pri Črnomlju, Šega Ivan v Logatcu, Jaklič Ivana v Dobropoljah, Malovrh Hedvika na Ježici, Perušek Ivanka v Starem trgu pri Ložu, Sark Albina v Novem mestu, Perz Matija v Poljanah, Tomec Amalija pri Sv. Križu, Furlan Ivanka v Naklem, Sachs Alojzij v Ljubljani, Verbič Fr. v Slavini, Schott Josipina v Litiji, Lunder Franciška na Raki, Malnarič Ivan pri Sv. Križu pri Kostanjevici, Wurner Olga na Bledu, Cvar Andr. v Vel. Poljanah, Juvanec Ferdo v Cerknici, Šemerl Ivan v Lescah, Petschauer Matija v Planini, Gorečan Jos. v Ratečah, Javoršek Karel v Košani, Sedlak Amalija v Mirni, Matko Mart. v Toplicah, Tschurn Gabrijela v Ljubljani, Kiferle Ivan v Naklem in Benedičič Ivan v Orehovici. — **Nadučitelj** pri Sv. Duhu v Ločah na Štajerskem je postal definitivni učitelj pri Sv. Andreju v Slov. goricah g. Alojzij Majcen, šolski voditelj v Narapljah definitivni učitelj pri Sv. Duhu nad Ptujem gosp. Anton Pesek, kot učitelj pri Sv. Kungoti je nameščen g. Ivan Kavčič, provizorični učitelj pri Devici Mariji v Polju; kot učiteljica v Teharjih dosedanja suplentinja gđc. Barbara Supanek, v Artičah dosedanja suplentinja gđc. Olga Mazi. — Na novo v štirirazrednico razširjeno slovensko šolo v Ormožu je nameščena gospodična Milena Lazar, sedaj učiteljica na Slogini šoli v Gorici. — Profesor v Novem mestu, g. Ignacij Fajdiga, je premeščen na II. drž. gimnazijo v Ljubljani. — Suplent na I. drž. gimnaziji v Ljubljani, g. Jakob Zupančič, je postal redni učitelj na gimnaziji v Novem mestu. — Ravnatelj goriške državne gimnazije, g. Gross, namerava stopiti v pokoj. — V šolski odbor obrtne nadaljevalne šole v Šmartnem pri Litiji je imenovan tamošnji dekan Anton Žlogar.

Pomanjkanje učiteljev. Na Kranjskem se kaže v zadnjih letih občutno pomanjkanje učiteljev. Tako se sprejemajo sedaj za učitelje ljudje brez vsakršne strokovne pedagoške izobrazbe. V črnomaljskem okraju je bil imenovan pomožnim učiteljem nek absolvirani tretješolec; ponujajo pa se okr. šolskim svetom za pom. učitelje celo — penzionirani konduktarji in strojevodje! Naraščaja je premalo, in absolvirani učiteljiščniki utekajo v razne druge stanove. — Dolžnost merodajnih faktorjev bi pač bila, da bi končno vendar začeli premišljati, kaj je vendar temu vzrok. Morda jim izdatno zmanjšamo to premišljevanje, če jim povemo, da ne bo dotlej boljše, dokler ne oblečejo železne roke rokavic in dokler se naše gmotne razmere zahtevam sedanjega časa in človeški pravičnosti primerno ne uredi! — Zaradi pomanjkanja učiteljstva je moral e. kr. okr. šol. svet v Črnomlju uvesti na dveh krajih ekskurendni pouk, in sicer hodita poučevati učitelj Konrad Barle iz Metlike na Božjakovo in učitelj Jožef Križnar tudi iz Metlike na Črešnjevce.

„Slovensko društvo“ v Ljubljani je imelo dne 2. t. m. pod predsedstvom dr. Tavčarja svoj občni zbor. V novi odbor so bili izvoljeni gg. predsednikom odvetnik dr. Triller, blagajnikom odvetnik dr. Pirc, tajnikom odvetnik dr. Kokalj, za odbornike učitelj Gangl, župan Hribar, dr. Tavčar, trgovec in posetnik Jos. Turk, župan v Cerknici Šerko, odvetnik v Radoljici dr. Vilfan in trgovec in posestnik v Novem mestu I. Rozman; za namestnika posestnik in blagajnik užitninskega urada Jos. Lavrenčič in trgovec in posestnik I. Lenčec, pregledovalca računov sta uradnik banke „Slavije“ V. Holc ter trgovec in svetnik trg. zbornice Mejač.

Risarski tečaj bo letos na e. kr. obrtni šoli v Gradcu od 18. t. m. do 15. julija. Ta tečaj je namenjen izobrazbi